

13. Školský poradenský systém, školní poradenská pracoviště

Marcela Janíková

Prezentace vznikla v rámci projektu Zkvalitnění a Inovace Přípravy budoucích učitelů na MUNI (ZIP MUNI), reg. č. p.: CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0016170.

Vznik poradenského systému

- Poradenský systém jako předpoklad pro ovlivňování efektivity vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.
- Vyhledává, definuje a za pomoci speciálních metod a postupů koriguje obtíže žáků = podporuje v individuální rovině a ve společenské rovině pomáhá zvyšovat vzdělanost této „cílové skupiny“.
- Legislativně ukotveno: vyhláška 72/2005 Sb.

Konec 19. století a počátek 20. století

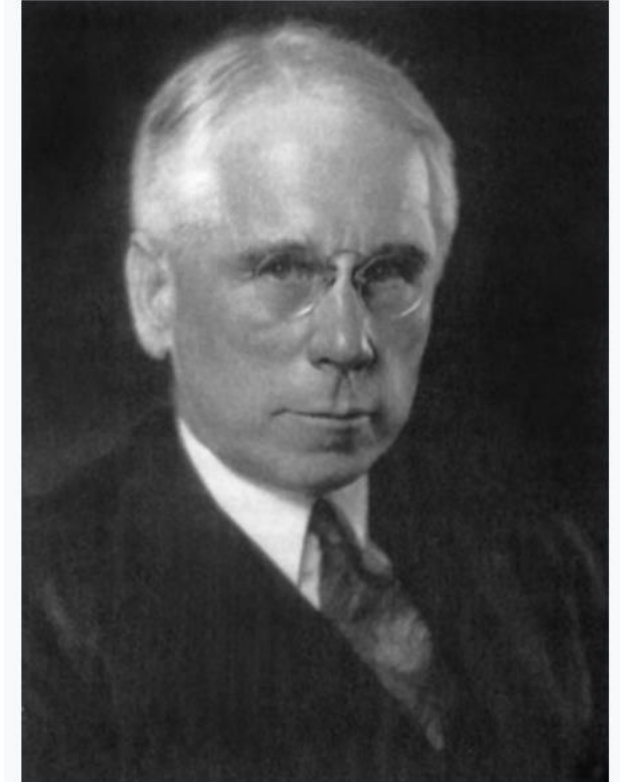
- Od 90. let 19. století v západní Evropě a v USA *informační střediska* (první poradenské instituce).
- Určená různým skupinám mládeže se zdravotním postižením nebo také dívkám, s cílem pomoci jim zapojit se do pracovního procesu.
- Bruselský pedologický ústav navrhoval doplnit psychologickou diagnostiku žáka **lékařským vyšetřením**.

Počátek 20. století

- První odborné instituce zaměřené na děti a mladistvé s **výchovnými a vzdělávacími problémy**.
- První psychologickou kliniku tohoto druhu založil roku 1896 v Pensylvánii Lightner Witmer (kladal důraz na **pomoc učitelům** při aplikaci psychologických principů při řešení výukových problémů žáků).
- V roce 1899 zřídily chicagské veřejné školy tzv. *oddělení vědecké pedagogiky a studia dítěte*, první psychologickou službu organizovanou v rámci systému veřejného školství v USA.

Lightner Witmer

Obr. 1: L. Witmer

1. polovina 20. století

- 30. léta 20. století: objevují se požadavky na zavedení **psychologů do škol.**
- Konec 40. let a 50. léta 20. století: **mění se** diagnostické koncepce a testové metody se propojují s *pozorováním* a vedením *rozhovoru*.

Situace v Československu po 2. sv. válce

- Rozvoj psychologického poradenství zaměřeného na **výukové a výchovné problémy žáků** (J. Langmajer, Z. Matějček, J. Jirásek, aj.).
- Od 2. poloviny 50. let rychlý rozvoj služeb školního poradenství i dalších specializovaných služeb.

Vývoj poradenského systému v Československu

- Počátek 60. let: konstitovalo se výchovné poradenství.
- 1963: na **středních** všeobecně vzdělávacích školách (SVVŠ) zřízení funkce **poradce pro výchovu** k volbě povolání.
- 1967: vznik krajského odborného psychologicko-výchovného pracoviště (předchůdci sítě PPP); od počátku 2 ohniska:
  - **pražské**: orientované psychometricky a zaměřené na **vzdělávací** problematiku a na **kariérní poradenství**,
  - **brněnské**: zabývající se spíše **terapií**.

70. a 80. léta 20. století

- 70. a 80. léta: oba koncepty se sbližovaly a vymezovalo se **základní spektrum poradenských služeb**.
- **1978**: ukotvení poradenských služeb pro školu pod názvem „výchovní poradenství“.
- Vyhláška MŠ ČSR č. 130/1980 vymezila základní články výchovného poradenství, zavedla výchovné poradce (učitele) na školách a definovala samostatná školská zařízení, pedagogicko-psychologické poradny (krajské, okresní a později i městské).

70. a 80. léta 20. století

- Do roku 1989 byl **řídícím článkem** systému *Ústav pro sociální výuku mládeže a výchovné poradenství* při PedF UK.
- **Krajské pedagogicko-psychologické poradny** byly zařízeními tehdejších krajských národních výborů, poskytovaly služby studentům SŠ a učilišť a metodicky vedly okresní pedagogicko-psychologické poradny (zařízení okresních národních výborů) – péče o předškolní děti a žáky ZŠ a metodické vedení výchovných poradců.

Po roce 1989

- Ústav pro sociální výuku mládeže a výchovné poradenství při PedF UK zrušen.
- Úkoly krajských poraden přešly na okresní PPP.
- Začala vznikat speciálně-pedagogická centra (SPC) jako typ školských poradenských pracovišť pro děti se zdravotním postižením, zřizovaná obvykle při speciálních MŠ a ZŠ, objevila se i první *soukromá a církevní* poradenská zařízení.
- Počátek 90. let: na některých školách ve velkých městech školní psychologové.

90. léta 20. století

- 1994: MŠMT zřídilo **Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR** (zajišťuje koordinační, výzkumné, metodické, poradenské a vzdělávací služby pro systém poradenských služeb).
- Vymezen **standard poradenských služeb** poskytovaných ve školách a školských zařízeních.

Stávající školský poradenský systém v ČR

1. Pedagogicko-psychologické poradny (PPP)
2. Speciálně pedagogická centra (SPC)
3. Střediska výchovné péče (SVP)
4. Další spolupracující subjekty: Orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD), Policie ČR

Školský poradenský systém

– Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

ŠPP – školní poradenské pracoviště

ŠPZ – školská poradenská zařízení

- Komu poskytují služby
- Za jakých podmínek – informovaný souhlas
- V jakém čase
- Za jakým účelem
- Zpráva, doporučení ke vzdělávání

Typy školských poradenských zařízení

1) **PPP** – pedagogicko-psychologická poradna

2) **SPC** – speciálně pedagogické centrum

www.autistickaskola.cz (PAS)

www.skola-kocianka.cz/spc (tělesná a kombinovaná postižení)

www.zssekaninova.cz/specialne-pedagogicke-centrum/ (mentální postižení)

www.zslogo.cz (logopedické vady)

Další subjekty spolupracující úzce se školou

SVP – středisko výchovné péče

- Součástí sítě školských zařízení (vedle např. diagnostických ústavů)
- 3–26 let
- Prevence vzniku a rozvoje poruch chování, zdravého vývoje, práce s již rozvinutými negativními jevy
- Ambulantní vs. pobytová péče

OSPOD – orgán sociálně-právní ochrany dětí

- Orgán obecních či krajských úřadů
- **Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí**
  - Ochrana práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu
  - Ochrana oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění
  - Působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny
- Nedostatek péče nebo jiné ohrožení dítěte – pohovory s rodiči, s dítětem bez rodičů, šetření v bydlišti, ve škole, vyžádání si zprávy (škola, lékař, psycholog), zastupování dítěte u soudu, příjem oznámení od různých subjektů, plánování a realizace péče
- Výchovná komise ve škole, případové konference

ŠPP – školní poradenské pracoviště

- Patří do oblasti poradenských služeb ve škole.
- Poskytuje poradenské a konzultační služby žákům, jejich zákonným zástupcům a pedagogům.
- K hlavním cílům ŠPP patří iniciace aktivit vedoucích ke zlepšování klimatu školy – posilování pozitivních vztahů mezi všemi subjekty školy, rozšiřování oblastí primární prevence a zkvalitňování péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Školní poradenské pracoviště

1. Výchovní poradce (vždy přítomen ve škole)
  2. Školní metodik prevence (vždy přítomen ve škole)
  3. Školní psycholog (buď přítomen ve škole, nebo v PPP)
  4. Speciální pedagog (buď přítomen ve škole, nebo v PPP)
- Další spolupracující subjekty ve škole: třídní učitel (TU), asistent pedagoga (AP)
  - Další spolupracující subjekty mimo školu: PPP, SPC, SVP, OSPOD
  - Další spolupracující subjekty mimo školu s vazbou na žáka: zákonní zástupci

Výchovný poradce

- Koordinuje činnosti a aktivity jednotlivých odborníků ŠPP.
- Koordinuje činnosti související se vzděláváním žáků s potřebou podpůrných opatření.
- Mezi další jeho hlavní aktivity patří řešení problémů spojených se školní docházkou, podílení se na řešení problémových situací ve škole a kariérní poradenství.

Školní metodik prevence

- Pracuje především v oblasti prevence sociálně nežádoucích jevů, zajišťuje preventivní programy a úzce spolupracuje s výchovným poradcem zejména při řešení problémových situací ve škole.

Školní psycholog

- Kvalifikační předpoklady
- Hlavní oblasti práce ŠP:
  - Třídní kolektivy
  - Individuální práce s žáky
  - Konzultace s rodiči
  - Práce s pedagogy
  - Krizová intervence
  - Kariérní poradenství
  - Osvětová činnost

Školní speciální pedagog

- Zabezpečuje zejména oblast výukových obtíží, od včasného rozpoznání žáků s výukovými obtížemi přes vytváření strategie prevence až po péči o děti s již identifikovanými obtížemi. Věnuje se též metodické podpoře pedagogů v oblasti výukových obtíží.
- Vedení kroužků pro předškoláky, depistáže, školní diagnostiky.
- Náslechy, vyhledávání dětí s obtížemi.
- Konzultace s rodiči, učiteli, asistenty pedagoga.
- Pomoc s tvorbou IVP (individuální vzdělávací plán).
- Vedení předmětu SPP.

Zdroje obrázků

Obr. 1: L. Witmer. [Cit. 7.12.2023]. Dostupné z:

<https://autismeinfantil.wordpress.com/category/historia-de-lautisme/lightner-witmer/>

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MUNI
SPORT

Tato prezentace k předmětu **Školní management a poradenství**, jejíž autorem je **doc. PhDr. Mgr. Marcela Janíková, Ph.D.**, a která je dostupná z: **Databáze výstupů projektů OP VVV**, (<https://databaze.opvvv.msmt.cz>), lze užít v souladu s licenčními podmínkami **Creative Commons BY-SA 4.0**

International (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>)

